అశక్తత

దుర్వాస శాస్త్రి ఇంట్లో అడుగుపెట్టేసరికి మంచంలో ముసలమ్మ మూలుగుతోంది. అతను కాళ్ళయినా కడుక్కోకుండా ఆమె దగ్గరకెళ్ళి అక్కడేవున్న మామిడిచెక్క ముక్కాలిపీట లాక్కుని కూర్చున్నాడు.

“ వచ్చావా నాయనా, ఊ....ఊ.... ” అంది. ఆయాసపడుతూ.

“ ఏమైందమ్మా ! ఎలా వుంది ? బాధగా వుందా ? ఏమిటో సరిగ్గా చెప్పు ” అన్నాడు శాస్త్రి.

“ ఏం చెప్పుకోను నాయనా ! ఒకటా రెండా ! అన్నీ బాధలే. కడుపులో మంటగా వుంది. కాళ్ళూ చేతులూ లాగేస్తున్నాయి—విపరీతమైన నీరసం......... ” ఆమె ఒక్కసారి మూల్గింది.

“ డాక్టరు రాలేదా ”

“ ఆ వచ్చాడు. రాకనే ! అవి తినాలి ఇవి తినాలి అంటాడు. అవి కుదిరేవా పెట్టేవా ” అంది.

మరింకేం మాట్లాడాలో తెలీక శాస్త్రి నెమ్మదిగా లేచి కాళ్ళీడ్చుకుంటూ పెరట్లో కెళ్ళాడు.

*

సంప్రదాయ సిద్ధమైన వైదిక కుటుంబంలో పుట్టడంవల్ల అతనికి దుర్వాస శాస్త్రి అని పేరు పెట్టారు గానీ. నిజానికది అతని క్షేమాత్రం నప్పని పేరు.

చిన్ననాటినుండి, సాత్వికంగా, నిశ్శబ్దంగా, నిర్లిప్తంగా పెరిగి పెద్దవాడై, తన మనస్తత్వానికి సరిపడ్డ గుమాస్తాగిరిని ఎంపిక చేసుకుని, అందులోనే స్థిరపడిపోయేడు. అతనికి వచ్చిన మాటలు మొత్తం నూరో, మాటపాతికో వుంటాయి. ఎంతో అవసరం వస్తేగానీ ఒక్కమాట పలకడు. ఎక్కువ ఊ....అ....లతో గడిపేస్తాడు. ఎరుగున్నవాళ్ళు అతని గురించి నోట్లో నాలుక లేదని అంటూ వుంటారు. ఎరిగీ ఎరగని వాళ్ళు నాలిముచ్చు అంటారు. ఏది ఏమైనా చిత్రమేమిటంటే కోపమంటే ఎరగని అతని పేరు మాత్రం దుర్వాస శాస్త్రి. మొదటిసారిగా అతన్ని చూసినవాళ్ళు అతనేదో ఆపదలో వున్నాడేమో అనుకుంటారు.

అతనికి తండ్రి దగ్గరనుండి వచ్చిన ఆస్తి పాస్తులేమీ లేవు. ఏదో కొంత ఇత్తడి సామాను, రెండు రాగి చెంబులు తండ్రి గుర్తుగా వుండిపోయాయి. తల్లి చిన్నప్పుడే పోయింది. అయితే పంచంలో ముసలమ్మ అతని తల్లికి పినతల్లి కూతురై శాస్త్రికి తల్లి హోదాలో యింట్లో చేరింది.

శాస్త్రి నోరులేనివా డవడంవల్ల అతని భార్య కాంతం నోరున్న మనిషిలా అనిపిస్తుంది. కానీ ఆమె నిజంగా తెలిపైనదీ వ్యవహార జ్ఞానం కలదీనూ. నెల తిరిగేసరికి వచ్చే నాలుగు రాళ్ళు తప్ప, నాలుక పీక్కున్నా పైసా పై సంపాదనలేని సంసారమది.

ముసలమ్మకి రెండెకరాల పొలం, పాత పెంకుటిల్లు వున్నాయి. ఇటూ అటూ బంధువు లెవరూ లేరు. చూసేవారూ ఓదార్చేవారూ అసలే లేరు. ముసలమ్మ ఆస్తికి సర్వహక్కుదారిణి. అందుకే ఒక సుముహూర్తాన దుర్వాసుడి యింటికొచ్చి కూర్చుంది.

" నాయనా ! నువ్వూ నీ పెళ్ళాం నన్ను మంచిగా చూసుకుంటే నా ఆస్తి నీ పేర రాసిపోతా"నని చెప్పింది.

నిజానికి ఇలాంటివంటే శాస్త్రికి భయం, ఎందుకొచ్చిన గోల అనే చిరాకు. కాని శాస్త్రి తన అభిప్రాయం చెప్పేలోగా ఆమె ఇల్లంతా బచ్చలి పాకినట్లు పరచుకొని, సర్వహక్కులూ సంతరించుకుంది. కోడలు పిల్ల వేడిగా ఇంత అన్నం వండి, కంచంలో పెట్టే ఏర్పాటు చేసుకుంది. శాస్త్రికి పూర్తిగా విషయం అర్థమయ్యేసరికి ఆమె ఇంట్లో మంచం మహారాణిగా స్థిరపడిపోయింది.

“ ఆ ముసలిదాన్ని మనింట్లో ఎందుకు ? ఎక్కడికైనా పంపేద్దాం. మనం పడలేం ” అన్నాడు శాస్త్రి భార్యతో.

కాంతం భర్తవైపు సౌమ్యంగా చూసింది. గొంతులో మార్దవాన్ని నింపుకుని నెమ్మదిగా చెప్పడం మొదలుపెట్టింది.

“ మనకా యిద్దరు ఆడపిల్లలు. ఆస్తి చూడబోతే ఏమీలేదు ఇంకా మీ నాన్నగారు పోయినప్పుడు చేసిన అప్పులో మూడొందలు మిగిలేవుంది ” ఆమె ఆగి ఊపిరి తీసుకుంది.

“ అంటే ఏమంటావు ” అన్నాడు.

“ ఏముంది అనటానికి—ఆమె ఆ వున్న రెండెకరాలు, యిల్లు రాస్తానంది. ఆమె మంచాన పడినా చేసేది నేనూ, నా పిల్లలు ఫర్వాలేదులెండి, అన్నీ చెందనాడుకుంటే ఎలాగూ మరి ” అంది.

అతనొక్క క్షణమాగి “ఆస్తి యిచ్చేదెంతో వచ్చేదెంతో” అన్నాడ

“ ఆ భయం లేదులెండి, నే నా కాగితాలు చూశాను ” అంది

ఆమె మాటల్లోని ధీమావల్ల ఆమె ప్లీడరు గుమాస్తాకి చురుకైన కూతురు శాస్త్రికి మరొక్కసారి గుర్తుకొచ్చింది !

చేయి కడుక్కొని వస్తుంటే భార్య మెడలో తళుక్కున మెరిసే బంగారు గొలుసు కనబడింది. అతనికి విషయం అర్థమైంది.

*

శాస్త్రి ఇంట్లో అడుగుపెడుతుంటే పక్కింటి బొజ్జ సాంబయ్య గున గున బయటకొస్తూ కనిపించాడు. శాస్త్రి స్వభావం ప్రకారం తలొంచుకుని పక్కకి తప్పుకోబోయాడు.

" ఏమోయి—అయిందీ ఆఫీసు—ఉద్యోగం " అన్నాడాయన.

" అయిందండీ " అంటూ లోపలి కడుగుపెట్టేసరికి ముసలమ్మ సన్నాయి నొక్కులు నొక్కుతోంది.

"నాయనా బజారునుంచి వస్తావు కదా ! ఏ పండో ఫలమో తెచ్చి నా ముఖాన పడేయకూడదా నాయనా ! నోరు చచ్చి ఏడుస్తున్నాను" అంది.

శాస్త్రికి నిజమే అనిపించింది. తనెప్పుడూ ఆ సంగతే ఆలోచించ లేదు. ఆమె ఆస్తినంతా తనకే యివ్వబోతుంటే తనా మాత్రం చెయ్యడం ధర్మమే కదా అనుకున్నాడు. ఆ క్షణం పశ్చాత్తాపంతో మనసు చిన్నబోయింది.

మర్నాడు ఇంటికొస్తూ పావుకిలో ద్రాక్షపళ్ళు పట్టుకొచ్చి ముసలమ్మ చేతిలో పెట్టాడు. ఆమె ముఖం వికసించింది. అతనికి తృప్తిగా అనిపించింది.

శాస్త్రి వరుసగా ఏదో ఒకటి కొని రోజూ తేవడం మొదలు పెట్టాడు. —అయితే అతను ముసలమ్మలో చిత్రమైన అసంతృప్తిని గమనించడం మొదలుపెట్టాడు.

" ద్రాక్షపళ్ళు తెచ్చావేం నాయనా ! పులుపు. పళ్ళు లాగేశాయి. రాత్రంతా బాధపడిపోయాను. మంచినీళ్ళు తాగినా జివ్వున సలిపేశాయి" అని ఒకరోజునంటే—,

" బత్తాయిపళ్ళు జలుబు నాయనా ! అవెందుకు తెచ్చావూ " అని మరోసారి అంటే,

" ఏపిల్ పళ్ళు నా కెందుకు నేనేమైనా చంటిపిల్లనా ? అయినా బోలెడు ఖరీదూ " అంటూ సణిగి సాగదీసేది ఇంకొకనాడు.

శాస్త్రికి రోజు రోజుకి చిరాకు పెరిగిపోతోంది. ఈ ముసలిదాన్ని ఎలా సంతృప్తిపరచాలో తెలీడంలేదు. భార్యతో చెప్తే కాస్త ఓపిక పట్టమంటుంది.

*

ఆరోజు చిరాకుగా వుండి ఆఫీసునుండి బాగా ముందుగా బయలుదేరి యింటి ముఖం పట్టాడు. అలవాటుగా ముసలమ్మకోసం ఏదైనా కొందామని వెళ్ళి పాలకోవా పావుకిలో తీసుకుని బయలుదేరాడు.

ఇంటి వరండాలో అడుగు పెడుతుంటే లోపల్నించి మాటలు వినబడుతున్నాయి.

ఆసక్తిని చంపుకోలేక అక్కడే నిలబడి చెవులు రిక్కించాడు.

" ఇదిగో అమ్మాయ్ ఏదో ఒకటి రోజూ తెస్తాడు. బాగానే వుంది. నువ్వు వాడు తెచ్చిన ప్రతీదానికీ ఆనందించటం మొదలుపెడితే వాడు మూడోరోజు నెత్తికెక్కి కూర్చుంటాడు. వాడేమైనా కన్నకొడుకా ! ఏదో నీ డబ్బు కాశపడి నీకు చాకిరీ చేస్తున్నాడు — అది కాదని యిది — ఇది కాదని అది అడుగు. చచ్చినట్టు తెస్తాడు. పోనీ కన్నకొడుకైతే కడుపుతీపితో చేస్తాడనుకోవచ్చు. ఒక్కటే గుర్తుపెట్టుకో - తెచ్చిందేదీ బాగుందనకు ఏదో పెద్దముండావాడ్ని. నీ మంచికే చెప్తున్నాను. " అంటూ నెమ్మదిగా —, ఆయాసపడుతూ పక్కింటి బొజ్జ సాంబయ్య ముసలమ్మకి ఉపదేశిస్తున్నాడు.

దూరంగా పెరట్లో భార్య చెంగుపరుచుకుని నిద్రపోతూ కనిపించింది.

శాస్త్రికి జీవితంలో మొదటిసారిగా విపరీతమైన కోపమొచ్చింది. ముసలమ్మ రోజూ సణుగుతున్న కారణం అతనికి స్పష్టమైంది. కోపంతో బాటుగా అతని బుర్ర కూడా చురుగ్గా పనిచెయ్యడం మొదలుపెట్టింది.

ఇప్పుడీ క్షణంలో సాంబయ్యతో తగాదా పెట్టుకుని ముసలమ్మ మనసు కష్టపెట్టి, తను రసాభాసు కావడం అతనికి వివేకంగా అనిపించ లేదు—ఈరోజే డాక్టరు చెప్పాడు - శిథిలమైపోయిన ముసలమ్మ మహా అయితే మూడు నెలలకంటె బతకదని.—అందుకే ఒక ఆలోచన మస్తిష్కంలో తళుక్కుమంది.

దుర్వాస శాస్త్రి శాంతంగా లోపల అడుగుపెట్టాడు.

సాంబయ్య గతుక్కుమన్నా, అనుభవజ్ఞుడు కనుక అంతలోనే సర్దుకున్నాడు.

శాస్త్రి అక్కడే స్టూలు లాక్కుని కూర్చున్నాడు. సాంబయ్య లేవబోయాడు.

" కూర్చోండి బాబయ్యగారూ " అంటూ పాలకోవా పొట్లం విప్పి ఒక బిళ్ళ ఆయన చేతిలో పెట్టాడు. ముసలమ్మకో బిళ్ళ యిచ్చాడు.

" నువ్వు నిజంగా అదృష్టవంతురాలివమ్మా. కన్నకొడుకులు కూడా యిలా చెయ్యరు " అంటూ కొంతసేపు భజన చేశాడు సాంబయ్య. అతను మాట్లాడినంతసేపూ శాస్త్రి వంటికి కారం రాసినట్లు బాధపడ్డాడు. అయినా పెదవి విప్పలేదు.

' ముసలి వెధవా ! నీ బుద్ధి నాకు తెలుసులేరా. నీ నోరెలా మూయించాలో నాకు బాగా తెలుసురా ' అని మనసులో కసితీరా తిట్టుకున్నాడు.

ముసలమ్మ " జిహ్వ లేచొచ్చిందిరా నాయనా " అంటూ తింది.

ఆనాటినుండి ముసలమ్మ ఏం తెచ్చినా అందులో కొంత భాగం సాంబయ్యకి యిచ్చేసరికి అతనికి నోరు మూతపడింది. ముసలమ్మ ఆమె సహజ ధోరణిలో ఆనందంగా వుంటోంది.

అయితే రోజు రోజుకీ శాస్త్రిలో కోపం, కసి, ద్వేషం రగిలి, అతనిలో కాంతిని హరిస్తున్నాయి. సాంబయ్యకి రోజూ ఏదో ఒకటి లంచంపెట్టి అతని నోరు మూయిస్తూ—, మనసులో అతన్ని శాపనార్థాలు పెట్టుకునేవాడు.

సాంబయ్యని అల్లరిపాలు చెయ్యాలని కసితో ముసలమ్మ మరణం కోసం ఆత్రుతగా ఎదురుచూడటం మొదలుపెట్టాడు శాస్త్రి.

*

ఆరోజు రానే వచ్చింది. ఒక రాత్రంతా బాధపడి ముసలమ్మ కన్ను మూసింది. ఆస్తి శాస్త్రికి వచ్చేలా అన్ని ఏర్పాట్లూ అంతక్రితమే చేసేసింది.

పోతుందని తెలిసినా, ఎదురుచూసినా నిజంగా కట్టెగా మారిపోయిన ముసలమ్మని చూసి శాస్త్రి ఘొల్లుమన్నాడు.

అన్ని ఏర్పాట్లు లోటు లేకుండా చేయించాడు. కాస్త స్థిమిత పడ్డాక సాంబయ్య విషయం గుర్తుకొచ్చింది. ఇప్పుడే బాగుండదు. మరి నాలుగు రోజులు పోనీ అని సరిపెట్టుకున్నాడు.

పన్నెండు రోజులూ అయిపోయాయి. తను సాంబయ్యకి బుద్ధి చెప్పడంలో జాప్యం చేస్తున్నానని శాస్త్రికి పదే పదే అనిపించసాగింది. అయితే వెంటనే నడుంకట్టి సాంబయ్య ఇంటిమీదికెళ్ళి, విషయం చెప్పి, నాలుగూ దులిపి, గడ్డిపెట్టి రావడానికి తగినంత ఊపు రావడంలేదు. అయినా అతనా విషయం వదిలేయదల్చుకోలేదు. తను పరోక్షంగా సాంబయ్యవల్ల పడిన వేదన అతని మనసులోంచి తొలగిపోలేదు.

అందుకే కూడదీసుకున్న కోపంతో, కల్పించుకున్న కసితో, ఎంతో ఘాటుగా చెప్పాలనుకున్నవి, ఎంతవరకు చెప్పగలనా అనే సంశయంతో అతనా రోజు బయలుదేరాడు.

తనని మానసికంగా కృంగదీసి బాధించిన సాంబయ్యని క్షమించ కూడదనుకున్నాడు వాళ్ళ యిద్దరబ్బాయిలతో చెప్పి బుద్ధి చెప్పించాలను కున్నాడు. ఇంకా ఎన్నో అనుకున్నాడు.

ఆ ఇంటి ముంగిటికి వెళ్ళి గేటు తీసేసరికి అతనిలో ఏ ఉద్వేగమూ లేకుండా పోయింది. విషయం ఎలా మొదలు పెట్టాలా అనే తడబాటు కూడా అతనికి కలిగింది. అగ్ని ప్రమాదంలో కాలి మసైపోయిన కొంపలా వుంది అతని మనసు.

అడుగులో అడుగువేస్తూ లోపలికెళ్ళి సంశయంగా వరండాలో నిలబడ్డాడు.

" ఒరేయ్. మీరు కన్నకొడుకులు కారురా, రాక్షసులు. ఏం ? నేనేం తక్కువ ఆస్తి యిస్తున్నానని నా మాట పట్టించుకోరు. నా బాగు చూడరు ? మూడు నాళ్ళగా మంచానపడితే కనీసం డాక్టర్ని పిలవమంటే పిలవరు. ఆ దుర్వాస శాస్త్రి ఆ ముసలమ్మకి కన్నకొడుకు కూడా చేయనంత చాకిరీ చేశాడు. ఎంత ప్రేమగా చూసేవాడు. రోజూ పది నిముషాలు ఆమెతో మాట్లాడితేగాని వెళ్ళేవాడు కాదు. ఆమెకేది తెచ్చినా ఎంతో ప్రేమగా " బాబయ్యగారూ తినండి " అనేవాడు. ఎందుకురా వెధవ ఒల్లలు ? కంటేనేనా పిల్లలు ? ఆ ముసలమ్మ వాడ్ని నవమాసాలూ మోసి కనలేదే—మంచితనం మనిషిలో వుండాలిరా " సాంబయ్య గొంతు శ్లేష్మంతో గరగరమంది.

శాస్త్రి నిలువునా నీరైపోయాడు. అతననుకున్న దొకటి జరిగిం దొకటి.

ఎన్నో మాటలతో సాంబయ్యని పొడవాలని వచ్చిన శాస్త్రి బలహీనుడై పోయాడు. తన గురించి ఇలా అనుకునే సాంబయ్యని ఇప్పుడు కొడుకుల ముందు తనే మనగలడు ?

శాస్త్రి వెనక్కి తిరిగాడు.

" ఎవరు కావాలండీ " అన్న చిన్నపిల్ల మాటలకి—

చేసేది లేక " సాంబయ్య....గారు " అన్నాడు.

"తాతయ్య లోపలున్నాడు" అందా పిల్ల. లోపలికి అడుగుపెట్టాడు.

" ఏం నాయనా రా. రా లోపలికి. ఇలా కూర్చో. నా అవస్థ చూశావా ఎలా వుందో " అంటున్న సాంబయ్య కళ్ళల్లో నీటి పొర కమ్మింది.

"ఏం లేదు. మీరు కనిపించకపోతే, వంట్లో బాగోలేదోమోననీ...." మరింక మాట్లాడలేకపోయాడు శాస్త్రి.

" నీ కెప్పుడూ అభిమానమే నాయనా ! ముసలమ్మ అదృష్ట వంతురాలు. నీలాంటి కొడుకు దొరకటం పూర్వజన్మ సుకృతం ! కడుపార కంటేనే పిల్లలా " ఆయనింకా మాట్లాడుతూనే వున్నాడు. ఆయాసపడుతూ మధ్యలో ఆగుతూ. శాస్త్రికి ఏమీ వినిపించటంలేదు. మనసు మొద్దుబారి వుంది.

కాస్సేపు కూర్చుని లేచి ఇంటిముఖం పట్టాడు. శత్రువుల్ని కాల్చిపారేద్దామని వెళ్ళిన సైనికుడు శత్రువుని ఓదార్చి, గాయాలకు కట్లు కట్టి తిరిగి వచ్చినట్లు శాస్త్రి ఇల్లుచేరి ఉస్సురంటూ కుర్చీలో వాలిపోయాడు.